

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Comisiei securitate națională,
apărare și ordine publică

AMENDAMENTE

la proiectul legii pentru aprobarea Strategiei naționale de apărare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018-2021

(nr. 150 din 11.05.2018)

În conformitate cu prevederile art.59 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797-XIII din 02 aprilie 1996, propunem următoarele amendamente:

1. La punctul 8 din Anexa nr.1, textul „În acest context, conflictele din Ucraina și Orientul Mijlociu tind să se interconecteze și pot genera efecte cumulative pentru eventuale acțiuni subversive la adresa securității Republicii Moldova.”, se substituie cu „În acest context, anexarea Crimeii, conflictul armat din regiunile estice ale Ucrainei și conflictele din Orientul Mijlociu creează condiții de consolidare a terorismului la nivel internațional – toate acestea având un impact direct asupra securității regionale și pot genera efecte cumulative pentru eventuale acțiuni subversive la adresa securității Republicii Moldova.”

Argumentare: Consider că redacția inițială a textului (*care coincide cu prezentul amendament*) prezentată de Ministerul Apărării Consiliului Suprem de Securitate este mai reușită, iar varianta Președinției este lacunară.

2. La punctul 9 din Anexa nr.1, textul „Securitatea în zona menționată este influențată de o tendință de perpetuare a instabilității, cu prezența unui anumit potențial conflictual.”, se substituie cu „Securitatea în zona menționată este influențată de existența „axei de conflicte înghețate” (regiunile Transnistria, Osetia de Sud, Abhazia și Karabahul de Munte), precum și a conflictelor curente (exemplul Ucrainei).”

Argumentare: Consider că redacția inițială a textului (*care coincide cu prezentul amendament*) prezentată de Ministerul Apărării Consiliului Suprem de Securitate este mai reușită, iar varianta Președinției este lacunară.

3. Punctele 13 și 14 din Anexa nr.1 se comasează și se expun în următoarea redacție: „13. În regiunea de est a Republicii Moldova este prezent un număr semnificativ de forțe militare și paramilitare separatiste, susținute multilateral din exterior. Totodată, în regiunea de est sunt prezente formațiuni militare ale Federației Ruse, staționate pe teritoriul Republicii Moldova ilegal, contrar prevederilor

constituționale. Forțele separatiste și cele ale Federației Ruse, staționate ilegal pe teritoriul Republicii Moldova, au o capacitate operațională considerabilă, fiind apte să constituie oricând o forță de intervenție, ceea ce ar permite regimului de la Tiraspol și Federației Ruse să-și promoveze obiectivele strategice. Sinergia celor două componente poate face acest factor și mai critic. Această capacitate militară reprezintă o amenințare majoră, care subminează și amenință suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova.

Argumentare: Consider că redacția inițială a textului (*care coincide, în mare parte, cu prezentul amendament*) prezentată de Ministerul Apărării Consiliului Suprem de Securitate este mai reușită, în comparație cu varianta Președinției.

4. **Punctul 29 din Anexa nr.1 se expune în următoarea redacție:** „28. În următorii ani este puțin probabilă o schimbare a politicii Federației Ruse față de Occident și față de unele foste republici sovietice, inclusiv Republica Moldova. Astfel, se așteaptă continuarea și extinderea influenței Rusiei pe căi diplomatice, prin expansiune culturală și educativă și, nu în ultimul rând, prin presiuni de natură economică și militară, prin propagandă, dezinformare și chiar prin corupere politică. Cu toate acestea, Republica Moldova își propune să mențină un dialog deschis, transparent cu Federația Rusă pentru a identifica soluții pe subiecte de interes comun, inclusiv în vederea retragerii forțelor armate ale Federației Ruse și distrugerii și/sau evacuării stocului de muniții depozitat pe teritoriul Republicii Moldova.”

Argumentare: Consider că redacția inițială a textului (*care coincide, în mare parte, cu prezentul amendament*) prezentată de Ministerul Apărării Consiliului Suprem de Securitate este mai reușită, în comparație cu varianta Președinției.

5. **Punctul 32 din Anexa nr.1 se expune în următoarea redacție:** „România va rămâne un partener strategic esențial pentru Republica Moldova în toate domeniile, în special prin sprijinul acordat în procesul integrării europene. Se estimează că rolul regional al României în bazinul Mării Negre va crește odată cu fortificarea prezentei NATO pe teritoriul acestei țări. De asemenea, cooperarea bilaterală în domeniul apărării se va axa pe continuarea procesului de reformare a sistemului național de apărare al Republicii Moldova. Toate acestea vor avea loc în temeiul consolidării parteneriatului cu structurile euroatlantice și susținerii intereselor Republicii Moldova în cadrul organizațiilor internaționale.”

Argumentare: Consider că redacția inițială a textului (*care coincide cu prezentul amendament*) prezentată de Ministerul Apărării Consiliului Suprem de Securitate este mai reușită, în comparație cu varianta Președinției.

6. **La punctul 41 din Anexa nr.1, textul „Dezvoltarea și consolidarea capacităților militare întrunite vor viza, în primul rând, forțele armate.” se substituie cu „Dezvoltarea și consolidarea capacităților militare întrunite vor viza, în primul rând, Forțele armate, care urmează să fie supuse unui proces de profesionalizare graduală.” ;**

iar textul „Procesul de reformare a Trupelor de Carabinieri – componentă a Forțelor Armate – va contribui la consolidarea capacității acestei instituții pe dimensiunea apărării naționale.” se substituie cu „Profesionalizarea graduală a Armatei Naționale și procesul de reformare a Trupelor de Carabinieri – componentă

a Forțelor Armate – vor contribui la consolidarea capacității acestor instituții pe dimensiunea apărării naționale.”

Argumentare: Consider absolut imperioasă referirea la profesionalizarea graduală a Forțelor Armate, aspect pe larg discutat în spațiul public și declarat ca asumată de Guvern. Autorii urmează în acest sens să ajusteze, după caz, conținutul Anexei nr. 2.

7. **Punctul 49 din Anexa nr.1 la final se completează cu textul:** „Finalizarea procesului de demarcare a frontierei cu Ucraina și dezvoltarea mecanismelor de cooperare cu statele vecine se subscriu în setul de eforturi pe această dimensiune. Procesele în cauză vor fi dezvoltate și valorificate, astfel încât să se asigure controlul în întregime a frontierei de stat, inclusiv pe segmentul transnistrean al frontierei moldo-ucrainene.”

Argumentare: Consider că redacția inițială a textului (*care coincide cu prezentul amendament*) prezentată de Ministerul Apărării Consiliului Suprem de Securitate este mai reușită, iar varianta Președinției, care a exclus acest text, este lacunară.

8. **Punctul 50 din Anexa nr.1 textul:** „La nivel național, vor fi dezvoltate facilități de instruire a personalului destinat participării la misiuni și operațiuni internaționale, în conformitate cu standardele și procedurile internaționale, pentru asigurarea interoperabilității.” se substituie cu „La nivel național, vor fi dezvoltate facilități de instruire a personalului destinat participării în misiuni și operațiuni internaționale, în conformitate cu standardele ce asigură interoperabilitatea cu structurile similare din spațiul euroatlantic.”

Argumentare: Consider că redacția inițială a textului (*care coincide cu prezentul amendament*) prezentată de Ministerul Apărării Consiliului Suprem de Securitate este mai reușită, în comparație cu varianta Președinției.

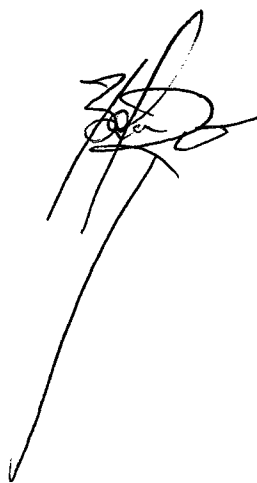
9. **Punctul 55 din Anexa nr.1 se expune în următoarea redacție:** „55. Dezvoltarea relațiilor de cooperare. Republica Moldova va continua dialogul politic și cooperarea practică cu Uniunea Europeană, prin intensificarea colaborării în domeniile politicii de securitate și de apărare comună în vederea prevenirii conflictelor și gestionării crizelor, precum și a realizării stabilității regionale. Totodată, Republica Moldova va continua să dezvolte și să consolideze dialogul politic și cooperarea practică cu NATO, în diverse domenii, pentru implementarea proiectelor de dezvoltare a sistemului de apărare. De asemenea, Republica Moldova va continua să dezvolte cooperarea bilaterală și dialogul pe dimensiunea apărării cu partenerii tradiționali (precum: SUA, România, Ucraina, Marea Britanie, Estonia, Letonia, Lituania, Germania, Polonia, Turcia, China, Suedia, Franța, Italia, Japonia, Grecia, Ungaria, Georgia, Austria) și va evalua posibilitățile și/sau oportunitățile de extindere a cooperării și cu alte state. În context, va fi menținut și formatul dialogului bilateral cu Federația Rusă pentru a identifica soluții pe subiecte de interes comun, inclusiv în vederea retragerii forțelor armate ale Federației Ruse și distrugerii și/sau evacuării stocului de muniții depozitat pe teritoriul Republicii Moldova.”

Argumentare: Consider că redacția inițială a textului (*care coincide, în mare parte, cu prezentul amendament*) prezentată de Ministerul Apărării Consiliului Suprem de Securitate este mai reușită, în comparație cu varianta Președinției.

10. Punctul 65 din Anexa nr.1 se expune în următoarea redacție: „65. Resursele umane constituie baza funcționării sistemului de apărare, care operaționalizează și imprimă valoare tuturor celorlalte componente. Formarea resurselor umane, pregătirea profesională continuă și profesionalizarea Forțelor Armate rămân a fi imperative-cheie care vor fi transpuse în practică pornind de la necesitățile de apărare a țării, pe baza funcționării sistemului militar de învățământ, atât la nivel național, cât și la nivelul învățământului civil și al cooperării cu partenerii externi. Actualul sistem de îndeplinire a serviciului militar obligatoriu reprezintă o modalitate costisitoare de completare cu efectiv. Procesul de asigurare a sistemului național de apărare cu resurse umane este interdependent de resursele financiare alocate, urmînd a fi abordat prin prisma aspectului demografic și, respectiv, al celui economic. Acțiunile prioritare vor fi orientate spre crearea condițiilor de valorificare a rezervelor existente în mai multe domenii social-economice, în scopul diminuării declinului demografic și înlăturării constrîngerilor ce împiedică redresarea situației demografice. Profesionalizarea Forțelor Armate se va desfășura gradual prin creșterea ponderii militarilor prin contract, cu menținerea temporară a sistemului mixt de completare (militari în termen și prin contract), care reprezintă, la momentul actual, sursa principală prin care Republica Moldova poate pregăti cetățenii săi și rezerva proprie a Forțelor Armate pentru apărarea Patriei. Totodată, accentul se va pune atât pe asigurarea cantitativă, cât și pe cea calitativă a cadrelor din instituțiile și structurile de forță ale sistemului național de apărare”.

Argumentare: Consider absolut imperioasă referirea la profesionalizarea graduală a Forțelor Armate, aspect pe larg discutat în spațiul public și declarat ca asumat de Guvern. Autorii urmează în acest sens să ajusteze, după caz, conținutul Anexei nr. 2.

Cu respect,

Roman BOȚAN,
Deputat în Parlament

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

AMENDAMENTE

*la proiectul legii pentru aprobarea Strategiei naționale de apărare
și a Planului de acțiuni privind implementarea
Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018-2021*

(nr. 150 din 11.05.2018)

1. Se propune ca Strategia națională de apărare (SNA) să fie aprobată prin Hotărâre de Parlament.

Argumentare: Aprobarea Strategiei prin hotărâre de Parlament va facilita mecanismul circuitului legislativ, inclusiv și prin operarea unor eventuale modificări și completări.

2. Se propune ca termenul de acțiune a Strategiei „2018-2021” să fie substituit cu „2018-2022”. Modificarea vizează titlul proiectului de lege nr. 150 și titlul anexei nr.2 al acestuia, și presupune substituirea perioadei „2018-2021” cu „2018-2022”.

Argumentare: Actualmente, reieșind din procedura complexă de avizare și promovare a proiectului SNA, perioada de acțiune a acesteia a fost redusă la 3 ani, în condițiile în care termenul de 4 ani ar fi un orizont minim de planificare strategică, necesar pentru asigurarea capacității de apărare a Republicii Moldova. Totodată, practica statelor occidentale demonstrează tendința extinderii acestui orizont până la 10 ani, or aceasta joacă un rol esențial în proiectarea sustenabilă a capabilităților necesare sistemului național de apărare.

3. La articolul 8, după a doua propoziție, textul se exclude și se substituie cu: „Din motive mai mult sau mai puțin explicite, unele state aleg să întreprindă acțiuni pe cont propriu, care contravin principiilor dreptului internațional. Anexarea Crimeii, conflictul armat din regiunile estice ale Ucrainei, războiul din Siria, conflictele din Orientul Mijlociu, ascensiunea grupărilor teroriste, precum și criza de proporții a imigranților proveniți din Orientul Mijlociu, Africa, Asia Centrală și de Sud au creat condiții de consolidare a terorismului la nivel internațional – toate acestea având un impact direct asupra securității regionale.”.

Argumentare: Mențiunea privind anexarea Crimeii nu poate fi exclusă din context așa cum propune Președinția. Aceasta este relevantă contextului de securitate al Republicii Moldova, având în vedere tendințele separatiste ale a. n. autorități din Tiraspol. Totodată, acest subiect nu poate fi abordat la pachet cu „conflictele din Ucraina”, ultima noțiune referindu-se mai mult la acțiunile militare din estul statului vecin. Așadar, având în vedere implicațiile geografice și de securitate ale rubricii vizate, și sensibilitatea subiectului pentru vecinii noștri, se recomandă menținerea redacției expuse în versiunea SNA aprobată prin HG nr. 1043 din 5 decembrie 2017. Totodată, versiunea SNA aprobată prin HG nr. 1043

din 5 decembrie 2017 oferă o descriere mai echilibrată și proporțională a elementelor de instabilitate, comparativ cu cea a Președinției, motiv pentru care se recomandă menținerea versiunii inițiale.

4. Articolele 13 și 14 se propune a fi comasate. Totodată, articolul comasat va fi expus în următoarea redacție: „În regiunea de est a Republicii Moldova este prezent un potențial militar semnificativ de forțe armate separatiste, susținute multilateral din exterior. Totodată, în regiunea de est sunt prezente formațiuni militare ale Federației Ruse, staționate ilegal pe teritoriul Republicii Moldova, contrar Constituției țării. Forțele separatiste și cele străine, staționate ilegal în regiunea de est, au o capacitate operațională considerabilă (fiind apte să constituie oricând o forță de intervenție), ceea ce ar permite regimului din stânga Nistrului și Federației Ruse să-și promoveze obiectivele strategice. Sinergia celor două componente poate face acest factor și mai critic. Această capacitate militară reprezintă o amenințare majoră la adresa suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

Un factor complementar de risc îl reprezintă munițiile și armamentul stocat în depozitele de lângă localitatea Colbasna.”.

Argumentare: Reieșind din caracterul sinergic al activității contingentului militar al Federației Ruse (Grupul Operativ al Trupelor Ruse) și forțelor militare separatiste, este rațional ca acești subiecți să fie abordați într-unul și același articol.

Redacția Președinției ezită să ofere o defalcare clară a potențialului militar din regiunea de est a Republicii Moldova, care este compus din forțele armate separatiste și formațiunile militare ale Federației Ruse. Din perspectiva intereselor naționale, această distincție trebuie luată în considerare în procesele de planificare strategică și operațională, fapt ce justifică prezența mențiunii despre potențialul militar într-un document ca SNA-ul. Celelalte mențiuni referitoare la susținerea multilaterală a forțelor armate separatiste și sinergia celor două componente este justificată de desfășurarea de către acestea, de nenumărate ori, a activităților militare comune. Mai mult, aceste activități au continuat pe parcursul ultimilor 2 ani în pofida nenumăratelor declarații/comunicate de protest ale Guvernului Republicii Moldova (MAEIE și MA). Activitățile militare desfășurate în comun de către cele două forțe au impact negativ asupra securității naționale și regionale. Totodată, prin complicitatea sa, Federația Rusă încalcă principiul neutralității asumat în cadrul „Acordului privind principiile reglementării pașnice a conflictului armat în regiunea transnistreană a Republicii Moldova”, din 21 iulie 1992.

5. La art. 26, de exclus cuvântul „necon condiționată,, precum și alineatele (3) și (5). De asemenea, după cuvântul „presupune” de completat cu textul „neadmiterea dislocării de trupe militare ale altor state pe teritoriul său și,,.

Argumentare: Redacția propusă de Președinție înclină spre o abordare descriptivă a statutului de neutralitate, fapt ce nu ține de scopul documentului SNA. Majoritatea reglementărilor indicate sub formă de propuneri se regăsesc actualmente în cadrul legislativ național. Astfel, conform art. 161 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 14 din 02.05.2017 privind interpretarea articolului 11 din Constituție este stipulat că neutralitatea conferă un anumit număr de drepturi și anumite obligații. Nu este permis să participe direct la conflictele armate sau să ajute beligeranți furnizându-le trupe sau arme. Este interzisă punerea teritoriului său la dispoziția beligeranților în scopuri militare. Statul neutru este obligat să asigure inviolabilitatea teritoriului său cu o armată echipată corespunzător. Totodată, abordarea din documentul SNA aprobat prin HG nr. 1043 din 5 decembrie 2017, vine să demonstreze că dezvoltarea sistemului național de apărare prin intermediul cooperării nu contravine statutului de neutralitate.

6. La art. 32 se propune următoarea redacție: „România va rămâne un partener strategic esențial pentru Republica Moldova în toate domeniile, în special prin sprijinul acordat în procesul integrării europene. Cooperarea bilaterală în domeniul apărării se va axa pe continuarea procesului de reformare a sistemului național de apărare al Republicii Moldova. Toate acestea vor avea loc în temeiul consolidării parteneriatului cu structurile euroatlantice și susținerii intereselor Republicii Moldova în cadrul organizațiilor internaționale.”
Argumentare: România, ca partener strategic, are un aport deosebit în susținerea eforturilor Republicii Moldova pe plan regional și internațional. Astfel considerăm că redacția documentului SNA aprobat prin HG nr. 1043 din 5 decembrie 2017, reflectă mai obiectiv spiritul relațiilor dintre cele două state. Totodată, mențiunea despre neutralitate se consideră irelevantă întrucât aceasta este abordată în pct. 25 al prezentului capitol (conform versiunii aprobate prin HG).
7. La art. 33 se propune următoarea redacție: „De la declararea independenței Republicii Moldova, Statele Unite ale Americii au contribuit substanțial la dezvoltarea statului sub diferite aspecte, inclusiv a sectorului de apărare. Republica Moldova continuă să mizeze pe sprijinul oferit de către Statele Unite ale Americii, susținător și partener strategic al țării, în consilierea și direcționarea reformelor-cheie, necesare în domeniul sectorului de securitate și apărare a țării.”
Argumentare: SUA sunt unul din cei mai importanți parteneri ai Republicii Moldova, iar varianta expusă proiectului SNA aprobat prin HG nr. 1043 din 5 decembrie 2017 reflectă mai obiectiv acest fapt. Totodată, mențiunea despre neutralitate se consideră irelevantă întrucât aceasta este abordată în pct. 26 al prezentului capitol (conform versiunii aprobate prin HG).
8. La articolul 62, la prima propoziție, cuvintele „programelor și sau proiectelor comune de dezvoltare” se substituie cu „inițiativelor, programelor, planurilor, proiectelor naționale de dezvoltare și profesionalizare, și a celor dezvoltate în comun”.
Argumentare: Amendamentul în cauză pornește de la necesitatea încorporării în SNA a eforturilor complementare ale Guvernului Republicii Moldova în domeniul apărării. Or, caracterul complex și cuprinzător al abordării proiectului Strategiei enunțate, impune sincronizarea și eficientizarea tuturor eforturilor naționale în vederea utilizării raționale a resurselor destinate în acest scop. Totodată, amendamentul propus oferă o distincție clară între trei tipuri de resurse: cele planificate din bugetul de stat, cele asigurate adițional din bugetul de stat prin intermediul diferitor mecanisme complementare eforturilor principale, dar și a celor oferite de partenerii externi.
9. La articolul 63, după cuvintele „va fi orientată” se propune de introdus cuvântul „prioritar”.
Argumentare: Amendamentul în cauză are drept scop clarificarea și eficientizarea mecanismului de prioritizare a resurselor. Reieșind din abordarea graduală a documentului vis-a-vis de procesul de alocare a resurselor, este important de stabilit punctul de pornire al acestei abordări, care va fi Armata Națională, reieșind din calitatea sa de „nucleu” al sistemului național de apărare.
10. La articolul 65, la propoziția nr.5, după cuvintele „Forțelor Armate”, se completează cu textul „până la finalizarea procesului de trecere la serviciul militar prin contract.”

Argumentare: Amendamentul survine ca rezultat al aprobării Programului Armata Profesionistă 2018-2021, care prevede substituirea serviciului militar în termen cu serviciul prin contract. Având în vedere rolul acestui Program în cadrul eforturilor pe dimensiunea apărării, se impune racordarea textului SNA la prevederile enunțate. (Similar argumentării asupra art. 62)

11. La articolul 71 al capitolului V. Etape și Mecanisme de Implementare:

- 1) după prima frază, se completează cu următorul text: „Mecanismului de implementare se subscriu și alte eforturi naționale pe dimensiunea apărării, exprimate prin inițiative, programe, planuri și proiecte de dezvoltare și profesionalizare, care vor fi sincronizate și adaptate conform rigorilor procesului de reformă.”.
- 2) la a doua frază, cuvintele „punerea în aplicare” se substituie cu „punerea în aplicare a Programului ”Armata Profesionistă 2018-2021” și” în continuare conform textului.

Argumentare: Amendamentul în cauză pornește de la necesitatea încorporării în SNA a eforturilor complementare ale Guvernului Republicii Moldova în domeniul apărării. Programul „Armata Profesionistă 2018-2021” este parte integrantă a acestor eforturi, iar aprobarea recentă a acestuia impune ajustarea textului SNA. (Similar argumentării asupra art. 62)

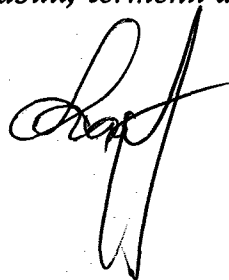
Propuneri la anexa nr. 2 – Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018 - 2021

12. La pct. 3, după cuvintele „va fi orientată” se propune de introdus cuvântul „prioritar”.

Argumentare: Amendamentul în cauză are drept scop clarificarea și eficientizarea mecanismului de prioritizare a resurselor. Reieșind din abordarea graduală a documentului vis-a-vis de procesul de alocare a resurselor, este important de stabilit punctul de pornire al acestei abordări, care va fi Armata Națională, reieșind din calitatea sa de „nucleu” al sistemului național de apărare. (Argumentare identică cu cea asupra pct. 63 din anexa nr.1 al proiectului de lege SNA).

13. Se propune completarea cu pct.5, care va avea următorul cuprins: „Adițional, concomitent cu punerea în aplicare a Programului ”Armata Profesionistă 2018-2021”, mecanismului de implementare a Planului se vor subscrie și alte eforturi naționale pe dimensiunea apărării, exprimate prin inițiative, programe, planuri și proiecte de dezvoltare și profesionalizare, care vor fi sincronizate și adaptate conform rigorilor procesului de reformă.”.

Argumentare: Amendamentul în cauză are drept scop includerea mențiunii despre Programul ”Armata Profesionistă 2018-2021” în partea introductivă a anexei nr.2 a proiectului de lege – Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2018-2021. Importanța Programului pentru reforma apărării, reieșind din sursele financiare alocate, impune reflectarea obiectivă a acestuia, mai ales în cadrul anexei nr. 2, care definește acțiunile, responsabilii, termenii de implementare și indicatorii de performanță.

Deputat în Parlament
Eugen CARPOV